

Стан Редакције и Админ.:
Космајска ул. бр. 22.

Огласи се дају у Админ.
Цена утврђена.

Неплаћена се писма не при-
мају. — Рукописи се не
враћају.

Писма, рукописе, новац и
све остало што се односи
на лист, слати власнику
листа.

СТРАЖА

Адреса за телеграме:
„СТРАЖА“ — БЕОГРАД

Претплата за Србију
на пошти:
на годину . . . . Дин. 12.—
„ шест месеци „ 5.—
„ три месеца „ 3.—
„ један месец „ 1.—

Претплата за иностранство
на пошти:
на годину . . . . Дин. 30.—
„ шест месеци „ 15.—
„ три месеца „ 7.50

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне.

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Србија и Арбанија

— След. извештај —

НИШ, 27. маја: — Војска која оперише против Арнауца успела је да у свима освојеним местима уведе ред и поредак. Народ одушевљено дочекује војску и изјављује своју лојалност. Апел, који су упутили команданти учинио је најбољи утисак. Многи Арнаути враћају се својим домовима а многи изјављују своју жељу да се боре раме уз раме са нашим војницима.

У Елбасан који је данас у српским рукама (као што сам вам то још пре пет шест дана јавио) стигла је вест да је Есад паша успео да победи арнаутска сцелења, која предводе аустријски официри.

ЈОВАНОВИЋ

Једна нова афера

Ми, па и цео заинтересовани свет у Србији, који је са запетом нервозношћу очекивао хапшење кривца по опанчарској афери — нисмо ни једног секунда сумњали у савесност данашњег министра војног.

И наша се очекивања испунила овако како је правда захтевала. Благодарени г. министру војном и неколицини посланика, кривци су махом сви похапшени и сад је на реду да им се очмазди заслужена казна. Како су у нас већина афераша ослобођени, а неки н. су ни узимати на одговор, то није искључена и овде могућност, да се деси нешто што би бацало врло ружну светлост на судску правду у нас.

Дозвали смо, а и у Нишу се јавно по чаршији говори, да се у овом моменту врше погађања између извесних активних политичара, око кривце ухапшених опанчара, нарочито око кривце Владе Илића. Ти извесни политичари, иду на то да се Влада Илић и још њих тројица вусте у слободу испод суђења, из тај начин што својом живом речи утичу на једну врло ви соку личност да и она да пристаје на то.

Ми смо дознали још много више о овој прљавој радњи појединих наших политичара, али, пошто живимо у добу цензуре, ова би се намерно дала и због тога не можемо да пишемо о томе.

Главна је ствар, да ми ово забележимо колко да се зна.

А министру војном саврећемо пажњу да води рачуна при преустројству војних судова, наиме: ко ће се тамо поставити за улије, јер поједини људи иду на то, да помоћу рзних трикова ослободе кривце од одговорности.

На другом месту донећемо у чему се састоји кривца Владе Илића као а то да ли се Влада Илић према тежини своје кривце може ослободити заслужене казне.

Епиграм

Румунија

Све нам нешто споро иде код Румуна
Као да се нешто плаше
Берлин — Беча ил' Земун!
Не бојте се, док је Срба
ваше браће,
Нас не плаше, прије наше
— женске гаће.

„Легер“

Хапшење Крамаржа

— Поводом хапшења —

Односно хапшења чешких првака Крамаржа и др. Шајнера, председника чешког Соколског Савеза, петроградска управа Соколских друштава изложила је следеће једином сараднику „Биржевих Вједомости“:

— Пелсјај ухапшених ми сматрамо као врло сабиљан, што се сватра и посетом Шајнера код Крамаржа. Они двојица су необично пажљиво избегавали да се не сусретну да аустријске власти не би у

них осумњале. Крамарж је у последње време живео у Лицату, под присмоглом владе и у Праг је ишао неодложним пословима. Тачни узроци њиховог хапшења нису познати. Вест, да је Крамарж затворен зато што је ишао у Италију, према нашим извештајима, није веродостојна. Он у последње време није ишао у Италију. Најверодостојнија вест односно хапшења Крамаржа је утицај графа Тисе који се у последње време необично непријатељски понашао према Крамаржу.

Кроз шибу

Крагујевачки Месни Одбор који је постављен да штити интересе грађана — ухапшен је.

Неко од чланова користећи се превозним средствима за пренос намирница грађанима преносио је у исто време и робу за свој дућан. Остали чланови су знали за тај локовлук али су крили.

Ето, како иду ствари код нас. Да би се заштитио свет од плачкааша и несавесних трговаца поверио се дупесним људима. Међутим, ето они су још гори још бездушнији.

Аргус

Из турске

— Султан и велики везир —

Букурешт, 27 маја.

Велики везир принц Саад Ханов, примљен је код султана у подужу аудијенцију. У овдашњим дипломатским круговима се овој аудијенцији привлаче веома важан карактер. Сазнаје се, да је немачка преко свог цариградског посланика учинила турској везне предлоге, на које влада није могла да пристаје.

Гласови о сепаратном миру још увек се одржавају и поред свих демантија са званичне стране.

После аудијенције Велики везир је сазвао министарску седницу на којој се решавало о спољној ситуацији.

Рабош

На адресу г. г. из монопола

Као и у сваком надлештву и у овом ствари иду онако како ко хоће, или још боље како хоће они који имају „јака“ леђа. Присуствовао сам последњем раздавању дувана београдским малопродавцима и видео сам како је једва повата београдска „дуванџика“ и по трећи пут добила дуван док многи и многи нису били те среће да добију и једном. Па, ипак, кад је после пола часа дошао један војник, са положаја, да купи мало дувана, она га је савим равнодушно одбила, изјављујући да нема ни дувана ни цигаретле. Међутим, истога тренутка њезина ћерка или ређака (не знам тачно шта јој је) одбрејавала је

100 комада цигаретли за једног познатог београдског бонвивана.

Аргус

Келерман о Енглезима

— Један немачки писац —

Немачки писац Бернхард Келерман, писац многих лепих романа, као „Тунела“, „Мора“ „Ингеборга“, и др. писао је ових дана редакцији „Берлинер Тагеблата“ са западнога фронта. Познат са своје беспристрасности према понашању немачке културе, коју је нештедимце напао у чувеном роману „Идиот“, Келерман је и у својим дописима до крајности непристрасан, у једном од последњих дописа, Келерман пише следеће о енглеским борбама код Ипра — у оно

време када су се здружине наше војске бориле у Галицији с Русима, ми смо овде на западу чукали на оклпна англо француска врата.

Ту је наш противник окретао, одлично спремљен, упоран и према нама је устремљен као звер. Бојеви се воде с очајном јарошћу. Енглези у густим колонама и бесном јуришу иду на наш огањ. Њихови налети могу се сравнити само с разјареним морским валовима.

Морам признати да нисам тражио да тих дана будем у нашим рововима. Нисам ли смео помислити да се тамо боре моја браћа и другови. Чини ми се да су и за енглеске нерве довољна оваква два боја.

Русија и Румунија

— Румунске претензије —

БУКУРЕШТ, 27 маја.

После конференције са Братијаном г. Блондел, француски посланик је посетио руског посланика и са њиме је дуго конференсирао. У дипломатским круговима се говори да је Блондел покушао да придобије руског посланика да се уступи Румунији у Банату и Буковини прошире. Руски посланик је ово одбио изјављујући, да су румунски захтеви и сувише велики те их Русија не може прихватити.

Јон.

Г. министру војном исправна

Поводом створеног писма г. министру војном, које је 26 о. м. публиковано у „Стражи“ и у коме се сумњичи мој рад као војног цензора, изјављујем: да апсолутно не одговара истини, када оно што вршећи свој званични посао сазнам, износим на улици и причам по „чаршији.“ Молим уредништво да ову исправку одштапа у првом наредном броју.

Драгутин В. Гођевац.

Нека факта говоре: МОЈА ИЗЈАВА

Садржину мога писма, које сам писао Министру Скерлићу поднареднику IV пука, г. Драг. В. Гођевац саопштио је и испричао Ђорђу Леовићу а овај разгласивао даље где је нашао за сходно. И према томе, иставља је оно што је публиковано у „Стражи.“

Београд, 27 маја 1915.

Миодраг Марковић студ. фармације.

* * *

Пустили смо исправку цензорову и изјаву г. Марковића карактеристике ради.

И према таквом стању ствари, ми више волимо да веру-

јемо г. Марковићу, који материјалним доказима утврђује оно што је написао. Док г. Гођевац, само дрскошћу и лагањем жели да баца прашину у очи наивном свету.

И кад један млад човек, при том функционер једне важне установе, узима у помоћ лаж и дрскост, да би обмануо свет, ми молимо надлежне да нас ослободе овог цензора, који не даје гаранције да и у будуће неће тако што год учинити.

Липин мемоар

— Савна владава —

Кардинал Гаспарали, секретар папе Бенедикта, довршава један опсежнији мемоар у коме папа излаже данашњи положај Италије. Овај мемоар ће бити послан кабинетима свих народа на свету. Мемоар је издан у одбрану Сила Тројнога Споразума а представљаће Немачку и Аустрију као провокаторе рата.

„Руси иду“

— Очајне стање у Цариграду —

По најновијим вестима из Цариграда, тамо је овладао очајно стање. Глад, болештина као и страх да сваког часа савезници не продрну у Мраморно море или Руси не уђу у Босфор, све су то ствари

које су унеле ужасно неспо-
које међу становнике гор-
дога Стамбола.

Младотурци, и Немци који
држе сву власт у своје руке
увели су ужасан терор и сва-
ки слободоумнији човек се
одмах лишава слободе као
опасан по државу и мир у
њој. Сви магацини, све радње
су затворене а улицама ретко
ко иде, сем војске и коморе.

Софија и Беч

— Добровић код графа Тарновског —

СОФИЈА, 27. маја

Лични секретар краља Фердинанда, г. Добровић посе-
тио је аустријског посланика графа Тарновског. У русо-
филским круговима са негодовањем коментаришу ову по-
сету, и како је Добровић био у свечаном оделу са аустриј-
ским одликовањима закључују да је Добровић у име кра-
љева честитао посланику реокупацију Пшемисла.

Борко

Дипломатске конференције

— Спец. извештај —

СОФИЈА, 27. маја

Енглески и француски по-
сланици г. г. Аирсгайт и Па-
нафи одржали су у згради
француског посланства важну
конференцију, после које су
посетили г. др. Радославова.
У вече је одржана мини-
старска седница, на којој је
др. Радославов реферисао о
посети француског и енгле-
ског посланика.

Борко

Некоректност

Скопље, 25. маја

У Скопљу постоји стовариште
пива Косовљанина из Јагодине, и
ових дана, заступник Косовљани-
нове пиваре у Скопљу учинио је
један испад, који сам Косовљани-
нин не само да не би дозволио,
већ који и не зна шта његов за-
ступник ради, а ево у чему је
ствар: У Скопљу је у стоваришту
поодавно нестало пива и госпођа
руског конзула у Скопљу, која
неуморно ради на помагању бол-
нице и Црвеног Крста, пошто сто-
вариште Косовљанина нема пива
поручила је вагон пива из Со-
луна у намери да се одржи један
кермес у корист Црвеног Крста,
али како се тај кермес није могао
из неких узрока одржати, она је

Између Галате и Стамбула
подигнути су нова понтови.
Становништво је заплашено
и побегло је на Златни Рог.
Кад се једне ноћи један ен-
глески подморски брод ука-
зао пред Цариградом станов-
ништво је бежало у паничном
страху вичући: „Ето иду Руси!“

„Адеверул“

Помиловања

Из Ниша јављају, да се у
министарству правде спрема
један мзљи указ о помиловању
робијаша и пуштању на услов-
ни отпуст.

А шта је са новинарима и
одговорним уредницима? Зр-
су они гори од робијаша?

Аустријски лафет

Наша војска гонећи Арна-
уте, који су упали на наше
земљиште налазила је на не-
колико места аустријске ла-
фете, које су Арнаути оста-
вили, бежећи пред нашом
војском

Нови контролор

Последњим указом Н. В.
Престолонаследника Алексан-
дра постављени су за кон-
тролоре прве класе Видан
Пандуровић бив. окр. начел-
ник и Милан Драговић ад-
воката из Ваљева. Оба ова
чиновника су врло вредни и
савесни службеници.

Дух-вн Суд

Како сазнајемо, један део
Духовног Суда за брачне спо-
рове београдског становни-
штва биће у Београду, да би
се на тај начин олакшао рад
онима у Нишу. Накнадно ћемо
извести читаоце о томе, кад
будемо добила тачне податке.

В. Ј.

Дневне вести

Министарска седница

Јуче пре подне била је ми-
нистарска седница под пред-
седништвом г. Николе Пашића.

Војвода се опоравља

Из Крагујевца нам јављају
да се војвода Путник налази
на путу потпуног опорављења.
Војвода за сада још не на-
пушта собу.

Министар грађевина

Г. Милорад Драшковић, ми-
нистар грађевина допутовао
је јуче у Зајечар, да сам лич-
но обиђе места, која су оште-
ћена поплавом. Тамо ће се
задржати три дана.

плаве очице, које су ме тако
небески гледале?

Застајем, и ослушкујем са-
мога себе, и гледам је...

Зашто је, и по дванаести
пут, дошло ово Пролеће, и
са њим моја успомена, и кроз
њу тамна и нејасни бол и мо-
је јецање... зашто?

Оставите ме, и не гледајте
ме... Овим стазама којима ја
идем, ви нисте ишли.

Сећам се једне плаве де-
војке, која је рано постала
женом, коју сам ја волео, а
умрла је, и сувише рано од-
летела на небо, јер била анђео.

Њен гроб је далеко. О, да
ми је да знам, где је сахра-
њена, па да се исплачем, и да
кроз цвеће отворим своје ср-
це, да је позовем, и да јој сад
кажем: колико... колико сам
је силно волео, а никада јој
нисам рекао.

Девојко, плава девојко, не-
бо загуђен!

Била ми је двадесета, а њој
шеснаеста. Ђило је исто као
и седа... можда друго цвеће,
али исто овакво Пролеће: че-
сте кише, али по неки дан
тако леп, као кад се човек
понова рађа у души васкр-
сава. Болео сам цвеће без ту-
жних успомена; тада и нисам
имао успомена срца; она је
била прва ружа, коју сам за-
волео, а како? — то сам доц-
није двапут више осетио, а
сада и сувише знам: кад сам
је изгубио. Боже мој! ја сам
је изгубио! Зашто је остави-
мог плавог анђела у пустињи
овог живота, и узе све радо-
сти? И нисам божију реч чуо,
а молио сам, толико сам га
молио! А Бог је ћутао. Земља
спавала. Срце плакало!

Ја сам као и сада био над
књигама, читао, сањао, волео,
писао и певао... и она са мном.
Позвах је у априлу; цветали
су јорговани и јурђевак; до-

лети са јурђевком у коси, јор-
гованом у рукама:

— Ево, цвеће! — и пружа
ла ми пуне руке Пролећа. О,
Боже, Боже, зашто си је узео?

Моја први стихови, моје
прве песме, моје прве радо-
сти; моја вера, која је цвета-
ла; моја нада као славуј пе-
вала, а руке се шириле, као
да је све моје што видим, сав
свет, и сва будућност и све
милости. Можда за то сад
ватим!

И она је увек тако дола-
зачла...

Сећам се њене руже на гру-
дама, чије је цвеће сада ис-
кидано: о, тужни, сви листи-
ћи прошлости! За мојим сто-
лом седела је, и тако ме не-
вино и топло гледала. Њена
плава коса моје чело доди-
рује као сан анђела... И она
беше нежна и плава као ан-
ђео, као да је од саме душе
створена и у румену зору о-
бучена и преливена. Метнула,

ПАД ПШЕМИСЛА У ПАРИЗУ

— Извољски и Делкасе —

Из Женева јављају следеће:
— У моменту кад су Дел-
касе, Извољски и Титови, по-
шли код енглеског посланика
Бертија, да му честитају ново-
добијену титулу барона и пера,
први секретар руског послав-
ства у Паризу, известио је г.
Извољског да је Пшемисл пао.
Извољски и Делкасе издали
су за листове један комунике
у коме су отказали паду Пше-
мисла сваки значај.

Румунија и Бугарска

— Преговори се још воде —

СОФИЈА, 27. маја.

Преговори који се воде између бугарске владе и ру-
мунског посланика г. Дерусија насу још завршени, као што
је то јављено. Преговори се још воде и има изгледа да ће
се повољно завршити. Бугарска тражења су, како сам са-
знао од једне личности блиске румунском посланству вели-
ка, но држање бугарске владе је тако да она изгледа да
ће она у многоме волустати. Сазнао сам из владиних кру-
гова, да је позван у Софију бугарски посланик у Букурешту
г. С Радев. Његов долазак доводи се у вези са прего-
ворима.

Борко.

Турска војска

— На Галипољу се побунио један пук —

СОЛУН, 27. маја

Неколико талијанских лекара, који су допутовали из
Цариграда причају да се на Галипољу побунио један пук.
Узрок побуне је глад, болести као и нечовечно поступање
официра нарочито немачких. Преко половине официра је
повиђано

Из Крагујевца

— Једна ружина појава —

Крагујевац, 24. маја.

Код неколико млађих људи,
свршених питомца Војво-
натлијске школе, зачала се је
била племенита и патриотска
идеја, да уз сарадњу неколи-
ко глумачких свата, овдашњег
позоришта „Гундулић“, ство-
ре једно дилетанско позори-
ште, чији би приходи били
намењени најплеменитијој свр-
си: „Српском Црвеном Крсту“
т. ј. за негу и лечење наших
омањеника и болесника, који

су грудима својим, рушила
онај неороботички анд, иза кога
визвије још неослобођено Срп-
ство наше.

Са том идејом, обратив су
се били одбору за сузбијање
зараза, у Крагујевцу, који им
је драговољно одобрио пред-
ставе у локалу „Крагујев.
Пивнице“, а госп. Грол управ-
ник народног позоришта, још
уз то, одобрио, употребу сви-
ју партитура, и нота за му-
зику Краљеве Гарде, која са-
учествује, у прикупљању при-
хода, за тако корисне сврхе.

Ти млади људи, који преко
целога дана тропе физички
своју моћ у фабрици Војвог

ФЕЛТОН

Мил. К. Николвић-Расински:

ПЛАВА Љ.

— Из мојих мајских успомена —

Кадгод видим прву ружу,
једном над прошлостју. И ов-
године кад сам видео први
њен цвет, плакао сам, и нико
ме није видео, и срце је дрх-
тало. За чим је моје срце је-
цало, кад је на гранама цвет-
ни живот бујао, а у долина-
ма Младост певала, подизала
се и летела у васине, и го-
ворила гласно речи, које је
некада, у Мају, и моје срце
говорило?

Други су кодали цвеће, ки-
тили се... ја нисам могао. На-
сам срца имао да то учиним;
да ли сам у сваком цвету чуо
и осећао њену душу и њен
глас, како је са светом пла-
кала; и видео њене крувне и

савила би ми леуу руку пре-
ко рамена, ухватила моју, сте-
зала; надвила би се надомном,
убрзано дисала, а њен топли
дах ме захањивао и по обра-
зима миловао.

О, плава девојко; о, небо
моје затворено; часови изгу-
ђени!

Прве стихове њој сам пи-
сао; моје прве песме она је
читала, цепала у ситне кома-
диће, бацала у вис као леп-
тире и смејала се... а ја сам
се радовао. О, да знате, како
се нежно и љупко, невинно, не-
себично, и од срца смејала!

Ја је нисам питао, нати је
она говорила. Зар један дрх-
тави додир руке, један поглед
широко отворених плавих о-
чију, није више и од стихова
и речи говорило?

Или, кад ми се обисне о
врат, а ја се отимам и бежим
од ње.

— Наставиће се —

Техн. Завода, решили ето, као праве патриоте, да ја у вече своју снагу не одморе, код својих кућа, већ да интелектуално ратују, за оне, који на бојишту одкупљују, по скупу цену, слободу, још неослобођене браће наше.

Ј два збиља, и сувише похвална идеја.

Али, шта бива сад?

Интерес појединца, испречио се испред интереса, за општу ствар, и полиција наша, наш окружни нови начелник, хватајући се буквално, чл. 6 закона позоришног, забрањује једним решењем (№ 5920 од 16 г. м.) преставе, тога дилетанског позоришта, чији су приходи намењени српским рањеницима!!

Овакво схватање закона, ми не разумемо. Таква аналогија позоришног закона могла би се још примати у миру, али у рату, она не може опстати.

Ко може забранити неколицини људи, да они на свој начин, помогну Држави у овим судбоносним данима? По нашем мишљењу никакав закон, па ни представник његов, не може да то учини. — Овда је изузетно, воља закон.

Господ. Рајчићевом позоришту, дошла су из команде, 2—3 члана дружине, „на боловање“. И у место, да су они збиља у болница, ако су такви, болују на даскама једне позоришне, од које нико никакве користи нема сем кафеције, а једном патриотском удружењу, забрањују се преставе у корист „Црвенога Крста“ удружењу, понављамо, чији чланови по целога дана треше физички своју снагу, на тешким пословима у Војно Техн. Заводу, а у вече хоће да погону „Српски Црвени Крст“, а преко њега српске рањенике и болеснике.

Ми немамо ништа противу т. Рајчићевог позоришта, које ће бити само дотле активно, док они његови чланови „болесница“, не оду у своје команде; али протестаујемо, против свију и свакога, који данас спречава утицаје прихода у државну или другу патриотску касу, ма одакле то долазило; и тражимо императивно, да се дилетанцима, који ништа за себе не траже, а све дају, за негу наших ратника, одобре, бар две преставе недељно.

Жалићемо, ако надлежни дозволе да се навратимо на ову ствар, а о „болесницима“, који нису ноћу у својим болницама повешћемо мало рачуна.

Маја 1915 год. Крагујевац.

Марковијево откриће

— Мишљење једног Руса —

Поводом новог Марковијевог открића, помоћу кога може да се види и кроз непровидне предмете, руски професор и чувени познавалац безичне телеграфије П. С. Осадчиј учинио је следећу изјаву: У стручној литератури нема још ничега о новом Марковијевом открићу. Мора се рећи да Марковиј живи репутацију великог проналазача. Он, као што је познато чини све новина открића на пољу безичне телеграфије и телефона.

Да се веровати да је Марковиј

заиста пронашао средство помоћу кога ће гледати на далеком растојању кроз непровидне предмете. Нарочитих подробности о теми открићу немамо још, али колико ја познајем Марковија, ја знам да он неће безосновно разглашавати нешто што је неосновано.

Марковиј живи у Лондону и окружен од многих сарадника, ради како на усавршавању безичног телеграфа и новим открићима.

ИЗ РОВА

Усладиле се Шваби наше новине

Ђорђе Миликовић, каплар друге чете другог батаљона једанаестог пука, родом из села Брзана, у крагујевачком округу, био је у сваком погледу одличан војник и храбар, и бистар, и окретан и досетљив.

Кад је са својом четом био у Мачви, па се укопали ми, укопала Аустријанци, и тако данима стоје једни према другима, Ђорђе хоће лепо да се удрвља. Није учио да седи беспослен и на једном месту, па само измишља како да прекрати време.

Кад стигоше на положај наше новине, у којима се јавља о великим руским победама над Аустријанцима у Галицији, каплар Ђорђе науми да то пошто пото догури непријатељским војницима.

— Нека виде Врањани војници, да њиховог Врању на све стране туку као вола у купусу! — објашњавао је он своме командиру, кад га је молио да му допусти, да међу непријатељске војнике убаци наше новине.

Командир му одобри, и нашта се Ђорђе одмах даде на посао, да уради што је био наумио.

Узе оне новине, зграби пушку, па се поче привлачити непријатељским рововима.

Кад се био примакао већ сасвим близу непријатељског положаја, он оне новине закачи за једно дрво, али удеси тако, да су они с положаја могли лако да их спази. И онда се опет, као мачка, докраде до нашег положаја.

Гледа командир, гледају и војници, шта ради Ђорђе, и свима мило. Само су сад нестрпљиви, да виде шта ће бити са новинама.

Али на ово нису дуго чекали. После неког времена опазише, да на оном дрвету нема више новина, а одмах приметеше како један непријатељски војник трчи од оног дрвета ка својем најближем рову.

Сутра дан се Ђорђе опет прикрао до оног дрвета и тамо остави новине, и нашта су опет приметили, како непријатељски војник дође и однесе окачене новине.

И то се после понављало готово сваки дан. Каплар Ђорђе је редовно и врло савесно снабдевао непријатеља нашим новинама.

Једнога дана командири чета објавише нашим војницима, да командант пука, потпуковник Војислав Томаћ, жели да му се доведе један жив аустријски војник и да онеме, који то изврши, обећава и педесет динара награде и чин.

— Море, какав чин, какве паре! Ја ћу да га ухватим онако! — рече каплар Ђорђе и опет однесе новине, да остави на оно дрво.

Али сад се није одмах вратио у чету, него остане онде код дрвета, сакривен у једном купуњаку.

Није прошло много, а ето ти аустријскога војника. Иде право дрвету, да узме новине. А ослободио се већ, па иде сасвим — сербез.

А се аустријски војник окрете, да пође с новинама, а каплар Ђорђе искочи и шчела га за гушу и подвикну му да се преда.

Овај се није много предомисљао о предаји. Било му је већ досадило слушати свога цара, а и каплар Ђорђе је имао некако јаволски јаке руке. Те он одмах приклони главу, и Ђорђе га потера овамо на наш положај.

Кад се Ђорђе вратио у чету са живим непријатељским војником, навалише да га питају, како је уловио Швабу.

— Море, лако, — одговарао им је Ђорђе. — Усладиле се наше новине Шваби, па ми сад дошао.

Ђорђе је после јуначки погинуо 15. новембра, код села Степојеваца, у београдској Посавини!

Ситне вести

Из Цариграда јављају да је пуштена у саобраћај пруга Железница—Туан, источно од Еуфрата. Ова је пруга саставни део Багдадске пруге и дугачка је 62 км.

„Журнал де Банкан“ саопштава да ће за дан два бити у Букурешту откривена нова безична телеграфска станица која ће стајати у везу са Грчком, Француском и Немачком.

Дневник једног комите

— Писао Д. С. П. —

12. Јули. Мали пароброд, као они што возу између Београда и Земуна, пушио се и примао путнике. Беч се купао у светлости сунца и био као и обично. Никаква звака за рат, никаква жеља за ратом, и ако је данас био дан када је требао стаћи одговор српске владе на аустријски ултиматум. Новине су, изузев неколико безначајних листова, преко обичаја писале марно, говориле да неће бити рата и да све зависи од Србије. Грдиле нису као што им је то обичај био. Бечлије су се дале варати, али ја сам знао да српска влада неће задовољити срамне захтеве аустријске и да је рат на прагу. Због тога сам се журио, да што пре стигнем међу своје.

Звоно, нисак и мала лађа пуна путника, већ је клизила каналом. Аха, ево ратног знака, завикнуо сам другу до себе, показујући му војника, који је чувао мост. Полако је се изгубило из вида, са својом кулом, позориште Уранија, па затим арсенал, и када је лађица великим луком запливала у Дунав и стала уз велику лађу, ми нисмо више видели Беч.

Убрзо се нашло и друштво и девет студената су поседали за столом, ђаскачи, расправљали политичке догађаје и падали у ватру. И када је један са часовником у руди објавио да је 6 часова, ми смо се сви, као по команди, прекрстали, узвикаули „Боже помози“ и ударили у смеј. Остали путници погледаше нас и насмејаше се.

Чим смо стигли у Пешту истрчех на кеј да купим „Пестер Лојд“, док су остали пре носили ствари у другу лађу. У пристаништу све мирно, празно. Рајаје је ту била врева, живот, дркз, гурање трамваја, кола. Одговор наше владе је сигурно негативан, помислих Новине нисам нашао, али нам на лађи неки путник даде ванредно издање „Пестер Лојда“, који је јављао, па српска влада није задовољила захтеве аустријске и да је наредила мобилизацију. Сад ми је само била жеља, да што пре стигнем у Србију, да измакнем из ове атмосфере, која ми је од једном постала загушљива.

13 јули. У 11 ч. пре подне стигла смо у Мохач. Док је лађа узимала угаљ изашао

сам на обалу. Ту је, на месту за објаве, била прилепљена једна депеша, у којој је стајало српски одговор и да је аустријска влада наредила мобилизацију осам корпуса. Много против нас.

Ноћ је била у велико. Стајао сам на крову. Били смо близу Земуна. На једном нека силна, јака светлост засену ми очи. Чух, како неко зроз трубу за дозивање наређује капетану наше лађе, да стане. То је био монитор. Са њега су питали за нашу лађу „Београд“, која је задржана негде више Мохача. Дље су наређивали, да лађа плови само до Земуна и да се ујутру врати у Пешту.

— А шта ћемо ми? питао смо се кад смо стигли у Земун. Саобраћај са Београдом био је прекинут. Прећи се није могло, натраг нам се није ишло. А Београд је марно и достојанствено спавао. Његове су сајамце трепериле.

Преноћили смо на лађи.

14. јули. У 8 ч. отишли смо у полицију, да молимо да нас она некако пребаца. Ту је већ било много поданика. Услут смо видели велике плакате у којима се објављује мобилизација целе војске и народ позива на пожртвовање. О европској ситуацији нисмо знали ништа али смо сада слутили, да су се и друге силе умешале.

Преговори са капетаном је-

дне румунске лађе, која се ту случајно загледа, завршили су се повољно, и ми смо се пред подне укрпали у ту лађу. То је била последња лађа. Да се ствар овако сврши имамо да заблагодаримо неколицини земунских Срба, који се својски заузеше, да нас пребаце у Србију.

Било сам до крајности узбуђен, кад се лађа полако примицала нашем штеку, кад сам видео српског жандарма, српске чиновнике, свет и када сам стао на српско земљиште. Очи ми се засузише једно од радости, јер волим ову земљу, а друго од жалости, предосећајући шта све има да трпи.

Док сам био у Земуњу, осећао сам се врло потиштен, утучен, јер сам био пред својом кућом, пред својим завијајем, а нисам могао прећи. Праве Танталове муке. И кад смо се једном нашли на лађи, сви: сељаци, студенти, трговци, даме и господа из вишег друштва, сви смо се осећали глко бласки, да смо бити готови да се љубимо. И кад се још залепрша на катарци наша тробојка нашем клицњу и певању химне не би краја. Сви смо желела једно исто: доћи својима и у своју земљу, са њима подносити и поднети све, па и саму смрт, и кад нам се та жеља испунила ми смо били као пијани од радости.

— Наставиће се. —

Дела Перићева

— РОМАН ИЗ БЕОГРАДСКОГ ЖИВОТА

— Знам, рече Јованка, то си већ неколико пута поновио, али замисли твој отац твоја мати, породица, све су то обзира које мораш поштовати.

— Да, тако каже и мисли свет. М.ђутим, ја тако не мислим. Најзад, зар ја који сам самосталан човек, коме је призната зрелост, која ћу данас сутра бити указан чиновник дакле биће ми поверено да управљам важним државним пословима и тајнама, а друштво ми не да да будем толико самосталан да вежем судбину са овом женском у коју бих имао поверење. Зар то није апсурд. Јер узми само овај случај, покажем ли се као неисправан чиновник држава ме отпушта; међутим, ако се покажем ја или моја жена као неисправан и несавестан, ми морамо једно друго да трпимо, да се сносимо, па ма се и сваког дана гложили. Ту не може бити отпуштање, јер свет, опет тај свет би рђаво гласио.

— Зато ја нећу да се женим онако како би то хтело друштво. Ако се будем женио, ја ћу се женити без обзира по друштво и његова уређења.

— А сестра? —

— Сестра? Шта сестра.

— Па ти кажеш да нећеш да водиш обзира према родитељима, Али ти заборављаш на сестру! Ти заборављаш да би сваки твој непромишљени корак био моралан шамар за

твоју сестру, која је већ одрасла девојка, и која ће данас сутра поћи у свој дом!

— Па? Какве везе то има самном. А да ли бих ја имао права да тражим од мог будућег зета да буде толико чедан да за собом нема никакву авантуру, никакав роман, јер по тој логици и мени би био ударен моралан шамар, ако би мој будући зет имао какав непромишљен корак. И то би ми могло нанети огромне муке око женидбе. Зар не? и ту се млади Перић насмеја. — Замисли само зетов скандал убија мој добар „глас“ и каква богага партија одбијала, јер сам морално ударен!

Јованка се и преко своје воље насмеја. Она је прозрела речи и мисли младог човека, видела је, да је он воли. Али у души је признавала да је ма каква веза између ње и овог младог, интелигентног и богатог младића немогућа. Шта зар она једна чрпала девојка, девојка која за собом има рђаву прошлост и овај младић од будућности.

Ратна пошта

Умољава се сваки онај који би ма шта знао за Чедомира Андрејевића из Кнића војника, да јави Илији Младеновићу, служ. Главне Поште, Београд, где ће добити награду.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Нашлији: Наш. Ваше рукописе нисмо примили. Оно што је примљено све је оштампано.

ЖЕНСКИ ШЕШИРИ по спуштеној цени

Пошто је сезона на измаку, објављујем да ћу све врсте ЖЕНСКИХ ШЕШИРА и празних модела продавати по спуштеној цени

ЈЕЛЕНА МИЛКИЋ — модискиња — Београд.

150, 1-3

ГОТОВА ЈЕ НАЈЛЕПША ДЕЧИЈА КЊИГА:

Девојчица у кућевном раду

Цена 0,60 дин.

од 156,2-5

М. ГЛИШИЋА И У. БЛАГОЈЕВИЋА

Издавачка књижара у Београду
Носте В. Илића

Готова је књига:

ДАНАШЊА

БУГАРСКА И ЊЕНЕ ПРЕТЕНСИЈЕ

ПАПИ АО
V E R T A S

СА СЛЕДЕЋОМ САДРЖИНОМ:

ПРЕДГОВОР — УВОД — ИСТОРИЈА 16. ЈУНА — УГОВОР ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И БУГАРСКЕ И БУГАРСКЕ И ГРЧКЕ (освојенија и текстови) — ЈЕДАН ОСВРТ НА 16. ЈУНИ — ПОСЛЕ СЛОМА — БУГАРИ И МАКЕДОНИЈА — Прилог ЦАРСКО - ТУРСКИ ФЕРМАН О УСТАНОВЉЕЊУ БУГАРСКЕ ВЪЗРАЖИЈЕ.

Књига је ређена по документима, од којих су многа и текстуално у целини илустра.

ЦЕНА ЈЕ КЊИЗИ КОЈА ИМА ВИШЕ ОД 20 ШТАМПАНИХ ТАБАКА
Дин. 3,50

Ко нам новац у напред пошаље, добија исту о нашем трошку, а ко поручи више од пет примерака, добија шести примерак бесплатно. Књижицама од сто.

ПОРУЧБИНЕ ПРИМА
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА
ГЕЦЕ КОНА — БЕОГРАД
1. КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 1.

ГОТОВА ЈЕ КЊИГА:

ГИ ДЕ МОПАСАН

Приповетке „МИС ХАРИЕТА“ : : : :
: : : : „НАСЛЕДСТВО“

Превео са француског
ГРГУР БЕРИЋ, професор

Ове две најлепше приче Мопасанове занимаће сваког читаоца. Сам наслов прева приповетке показује од колико је она интересна данас, док су личности у „Наследству“ узете све међу чиновницима Франц. Министар. Војног.

Цена је књизи 2. — дин.

Књижицама 30 од сто попуст.

Ко пошаље новац у напред шаље књигу франко.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРА
Е. АЛХИШЕИ — МЛАЂИ
: : : : БЕОГРАД

Машинског вејтина

најбољег квалитета, као ауто и цилиндер за све врсте машинерије у

СТОВАРИШТУ

Макијло С. Торбице

Трашничка улица бр. 1 (палата Београдске Задруге на Сави)

Детаљна продаја од 1 кгр. на више сваког дана од 8 до 12 пре и од 2 до 6 сати у вече. Обраћа се пажња сопственицима вршаних машина и млинова, да благовремено изврше набавку. 5-5

Свежа салама

Да је ближе купцима пренета је цела партија са Кланнице — код ГЛИШЕ АНДРЕЈЕВИЋА и БРАТА Врлош Капија, Београд. Продаја по фабричкој цени. Треба кочијаша да је писмен. Ступити може одмах. 2-10

162

Чича Данта Костић код „Арапина“

МАКЕДОНСКА УЛИЦА

преко целог дана точи се свеже пиво (чаша 0 30 кригла 0 40 дин.) велики избор природног пића нарочито македонско вино и шумадијска шљивовица и српских мезелука.

УСЛУГА БРЗА И ТАЧНА

154 2-3

Рибарска Бања станица Ђулис

Бањска сезона одпочела је. — Купатила раде, такође и гостионице I и II реда, које су снабдевене добром храном и пићем.

У бањи има у свако доба довољан број соба са и без намештаја на послугом, на расположење посетиоцима. На железничкој станици у Ђулису има кола за превоз посетиоца до бање.

Здравствене прилике и чистоћа у бањи су одличне.

152 2-4

КАЛУПЕ ОПАНЧАРСКЕ СВЕ ВЕЛИЧИНЕ

и
НАНУЛЕ

израђује

РАДИОНИЦА КАЛУПА

Фердинанда Хуберта

ЈАГОДИНА

ДО ГВОЗДЕНОГ МОСТА

160 2-5

Трговачки помоћник који је проба- вио више година у помодно-ма- нуфактурној и галантериској радњи, тражи место од 1. јуна ове године при истој таквој радњи. — Обратити се Благоју Дачићу, трговцу — Крушевца. 13 2-3

Сандука мртвачких

има готових свију сорти

код

ТИШЛЕРА РАКЕ

Балканска улица бр. 49. (Краљева пивара) код „ЗЛАТНОГ КРСТА“

БЕОГРАД

101 13-15

Потребан

колонијалној бакалској и мага- зинској радњи

Радојице Старчевића

код Седам Кућа

један старији помоћник са добрим препорукама. Првенство имају који су добро писмени. Може одмах ступити. 3-3

8-3

Штампарија Драг. Грегорића прима све послове по умереној цени.

ПОПРУЖ „НЕКТАР“

ВИНАРСКА РАД- ЊА НИК ДИМИ- ЋА ОТВОРЕН ЈЕ и препоручује своја позната пића Бео- грађанима. — Нарочито препоручује **СТАРО ЦРНО ВИНО** добро с- чувано за болеснике и слабуљаве. Краља Ми- лана улица бр. 32 (Дом Анкера). 144,2-10

Играће карте

ЈОСИФА ГЛАНЦА — JOSEF GLANZ

могу се добити код

Браће М. Алкалаја — Ниш

141 5-5

Српско Трговачко Друштво А. Д. Београд

Има на стоваришту у Београду већу партију плу- гова, жетелица, сејалица, ручних и сточних вршалица и геплопа.

Цене умерене. — Услови повољни

153-2-5 УПРАВА.

Пре 4 месеца, као војни обвезник, преминуо је и оставио своје кости далеко од својих милих и драгих, наш никад незаборављени јединац син, брат и супруг

Радомир 2. Ракчић
трг. из Параћина

Још не утресмо сузе жалоснице, а судбина хтеде, да 16-ог тек. м-ца напрасно умре, у својој 55 години, и наш добри, нежни и никад непрежаљени супруг, отац, брат, свекар, шурак, зет, таст и дед

Звезд Р. Ракчић
трг. из Параћина

пресвиснувши од туге за својим јединцем Радомиром, који му беше сва нада и утеха.

Тело драгог нам покојника погребено је 17-ог тек. м-ца.

Тужним срцем јављајући родбини и пријатељима за овај наш превелики и невакнади губитак, сматрамо за сесту дужност срдечно захвалити многобројном свештенству, које при опелу чиниодејствоваше и небројеном грађанству обојега пола, које покојника до вечне му куће испрати.

Нарочиту захвалност изјављујемо г. Станку Петковићу трг. оvd., који се је неуморно постарао око спреме за погреб и за све време нас тешко и храбро.

Не мање захваљујемо и г. Милошу Двнићу шефу оvd. желез. станице, чијим смо заступањем на време добили метални сандук из Ниша.

Сродници и пријатељи са стране, који нам телефо- ном и писмима изјавише саучешће, нека такође приме нашу благодарност.

Параћин, 20 маја 1915 год.

ДО ГРОБА УЦВЕЉЕНИ И ОЖАЛОШЋЕНИ:
Супруга: Савета; кћери: Дана, Јела и Видосава; сестра: Дафина; снаха: Драга; шурак: Влајко; зетови: Димитрије, Таса и Никола; унке Зорка и Јевросима и остала родбина.
163 1-3